
Predlog elektronskega registriranja nameravanih posegov v prostor

Author(s): Franc J. ZAKRAJŠEK

Source: *Urbani Izziv*, No. 30/31, Pogledi na prostor / Views on Space (Maj 1997), pp. 67-68

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180707>

Accessed: 22-02-2025 11:16 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

- 4 Glej tudi ugotovitev Abrahama (1993), da "v kontinentalnem sistemu ... dobiva vse večji pomen sodna praksa, s čimer je okrepljena sodnikova vloga pri ustvarjanju pravnih norm. S tem postaja sodna dejavnost tudi v kontinentalnem sistemu ustvarjalna sestavina prava (navedba v članku Albina Iglíčarja Sodstvo v funkciji reševanja konfliktov in legitimnosti oblasti, Teorija in praksa 9-10/1995, str. 823).
- 5 V uvodoma omenjeni raziskovalni nalogi so v kronološkem redu zbrani izvlečki vseh zadevnih odločb in sklepov.
- 6 S sprejetjem zakona o upravi (Ur. list RS, št. 67/94), Ministrstvo za okolje in prostor ne more več neposredno vlagati pobud za oceno ustavnosti na Ustavno sodišče, temveč mora tako dejanje predlagati Vladi RS (57. člen). Odkar velja omenjeni zakon, Vlada RS tovrstne pobude za oceno občinskega prostorskega dokumenta še ni naslovlila na Ustavno sodišče.
- 7 Glej odločitev Ustavnega sodišča, da prizna pravni interes Društvu ekologov (Odločba št. U-I-30/95 z dne 21. 12. 1995, Ur. list RS, št. 3/96). Pri tem, ko je pravni interes sodišče priznalo pobudniku, tj. Držstvu ekologov Slovenije, je sodišče izhajalo iz zakona o varstvu okolja. Določbe 4. člena tega zakona namreč med subjekti varstva okolja navajajo tudi strokovna in druga združenja ter druge nevladne organizacije. Društvo ekologov je zato Ustavno sodišče štelo za subjekt varstva okolja..
- 8 Glej odločitev Ustavnega sodišča, da pravni interes prizna mag. Špeli Remec Rekar (Odločba št. U-I-30/95 z dne 21. 12. 1995, Ur. list RS, št. 3/96). Pri tem je sodišče izhajalo iz 72. člena Ustave, po katerem ima vsakdo pravico do zdravega življenjskega okolja. PO stališču Ustavnega sodišča posameznikov interes, da se preprečujejo škodljivi posegi v prostor, ni omejen samo na ožje okolje, v katerem živi, ali na preprečitev minimalne škode, temveč je gotovo širši. Zato je sodišče menilo, da lahko v določenih primerih posameznik ali skupina oseb v imenu skupine ljudi, ki je prizadeta, vložijo pobudo za oceno ustavnosti in zakonitosti.
- 9 Podrobnost načrtovanja je enakovredna pri lokacijskih dokumentacijah – pritožbe prizadetih nanje pa se obravnavajo v sklopu upravnega postopka (lokacijsko dovoljenje izdano na podlagi prostorskih ureditvenih pogojev) in upravnega spora, v sporih pa odločata Ministrstvo za okolje in prostor ter Vrhovno sodišče.
- 10 Ustavno sodišče lahko na podlagi zakona o ustavnem sodišču občinski odlok odpravi ali razveljavi. Odprava učinkuje za nazaj, ustavno sodišče pa jo uporabi, kadar je potrebno odpraviti škodljive posledice, ki so nastale zaradi nezakonitosti. Razveljavitev učinkuje za naprej.
- 11 V 10 primerih sodišče pobude ni sprejelo ali pa je ugotovilo, da je občinski odlok zakonit.
- 12 Ocenjujem, da je zakon o naravni in kulturni dediščini pomanjkljiv, saj npr. ne zahetva soglasja pooblaščenice organizacije za posege v kulturne spomenike in naravne znamenitosti. Menim, da bi bilo soglasje pooblaščenice organizacije primernejši instrument varstva dediščine, kot pa je zgolj obstoj strokovnih podlag. S tem v zvezi opozarjam na sodbo Vrhovnega sodišča (št. U88/92-7 z dne 30. 7. 1992), kjer je v obrazložitvi navedeno: "Ta zakon /tj. zakon o naravni in kulturni dediščini – op. avt.) ne daje nobenih posebnih pravic zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine v postopku izdaje lokacijskega dovoljenja, niti takšnih pravic nima na podlagi zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor, ki ureja vprašanja izdaje lokacijskega dovoljenja."
- 13 Primer: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano uporablja kartografsko dokumentacijo v merilu 1:5000, medtem ko so uradna sestavina republiškega plana le grafični prikazi, v merilih 1:250.000 in 1:25.000 (Ur. list RS, št. 36/1990).
- 14 Institut javne razgrnitve kot obvezna faza v postopku sprejema postaja vse bolj pogost. Tako zakon o gozdovih (Ur. list RS, št. 30/93 – glej 14. člen) določa, da se javno razgrne in javno obravnava gozdnogospodarski načrt, zakon o varstvu okolja (Ur. list RS, št. 32/93 – glej 59. in 60. člen) pa uvaja javno naznanilo in javno predstavitev (tj. javno obravnavo in javno zaslišanje nosilca posega v okolje) v postopku izdaje dovoljenja za poseg v okolje.
- 15 Glej 10. 12. člen zakona o upravi (Ur. list RS, št. 67/94)

mag. Breda Ogorelec, dipl. geogr, Urbanistični inštitut RS

Viri

Odločbe in sklepi Ustavnega sodišča, letniki 1992-1995.
 Polič, Vasilij: Urejanje naselij, gradnja objektov, urbanistična in gradbena inšpekcija: iz sodne prakse Vrhovnega sodišča Republike Slovenije (upravnega oddelka) v razdobju 1988-1992. V: Pravna praksa – priloga, št. 19/92 do 21-22/1992.

Franc J. ZAKRAJŠEK

Predlog elektronskega registriranja nameravanih posegov v prostor *

Predlagamo, da se uvede **sistem registriranja nameravanih posegov v prostor**. Sistem bi bil podprt s tehnologijo elektronskih obrazcev in tehnologijo računalniškega omrežja za prenos podatkov.

Predlagani sistem naj bi deloval takole:

- Lokacijske službe (v okviru upravne enote, občine, strokovne organizacije) ob prvem dogodku v zvezi z nameravanim po-

REGISTRACIJA POSEGA ob prvem dogodku

- vloga za prostorske pogoje,
- vloga za sektorske pogoje,
- vloga za lokacijsko dokumentacijo,
- priglasitev del,
- vloga za lokacijsko / gradbeno / enotno dovoljenje,
- inšpekcijski nadzor

Obrazec:
 Registracija nameravanega posega v prostor

UPORABA PODATKOV REGISTRACIJE:

- priprava prostorskih pogojev za poseg,
- priprava sektorskih pogojev / soglasij za poseg,
- priprava lokacijske dokumentacije,
- postopek izdaje / lokacijskega / gradbenega / enotnega dovoljenja,
- inšpekcijski nadzor,
- nadzor nad izvajanjem občinskih prostorskih planov

Shema elektronskega registriranja nameravanih posegov v prostor

segom (npr. vloga za prostorsko informacijo, vloga za pripravo lokacijske dokumentacije, priglasitev del) registrirajo poseg s pomočjo elektronskega obrazca;

- Elektronski obrazec bi bil enoten za vso državo in nanj oziroma na enotno številko posega se bi skliceval v okviru izvajanja celotnega lokacijskega postopka (npr. izdaja lokacijskega / gradbenega dovoljenja);
- Elektronski obrazec bi bil zatem posredovan v računalniško omrežje za prenos podatkov, preko katerega bi bili ti podatki dostopni tudi ostalim udeležencem v lokacijskem postopku (npr. sektorjem ob izdaji soglasja, inšpekciji, nadzoru nad občinskimi plani), deloma lahko tudi vsej javnosti.

Predlagamo, da obrazec vsebuje naslednje elemente:

- investitor (ime, naslov, vrsta)
- lokacija posega (naslov, parcela, geokoda)
- opis stanja pred posegom (parcela in grajeni prostor, vrsta uporabe, površina)
- opis posega (vrsta, vrsta uporabe po posegu, površine)
- vrsta registracije

Uporaba sistema za nadzor na državni ravni:

- sproten in sistematičen pregled stanja o nameranih posegih v prostor in s tem uporaba podatkov v analitične namene
- možnost pravočasne intervencije v primeru kršitev
- neposreden nadzor izvajanja občinskih prostorskih planov

Franc J. Zakrajšek, dipl. inž. mat., Urbanistični inštitut, Ljubljana

Opomba

- * Okvir predloga je razviden iz raziskav Urbanističnega inštituta RS, Vsebine urbanističnih dokumentov na izvedbeni ravni (tematski sklop: Predlog postopka in vsebine dokumentov pri izdaji prostorskega dovoljenja); Razvoj sistema nadzora nad občinskimi prostorskimi plani (poglavje Predlog dodatnega sistema nadzora: Neposreden nadzor nad občinskimi prostorskimi plani).

Jože DEKLEVA
Darja PLANTAN

Instrumenti uresničevanja občinskih prostorskih dokumentov: primer občine Novo mesto

Občine s prostorskimi dokumenti uresničujejo javne interese. Uresničevanje javnih interesov je vsekako povezano z omejevanjem lastninskih pravic. Lastništvo nad zemljiščem ne daje lastniku tudi pravice do graditve. Občina je pristojna, da presodi skladnost namena z javnimi interesi, ki so sankcionirani v različnih prostorskih dokumentih. Družbena lastnina na stavbnih zemljiščih v ureditvenem območju naselja je – z vsemi problemi, ki jih poznamo – v preteklosti omogočala uresničevanje javnih interesov in vsega, kar se je za tem skrivalo. V Sloveniji še ni zaključen proces preoblikovanja družbene lastnine. Kaže, da bo še posebej težaven ravno pri določanju lastnikov in njihovih pravic na mestnih oziroma stavbnih zemljiščih.

V želji, da bi čim hitreje presegli družbenolastninski sistem se pogosto absolutizira lastninsko pravico. Zakoni, sprejeti v takšnem družbenem ozračju, ki ga dodatno pregrevajo zahteve po popravljanju krivic, so neuravnoteženi in enostranski. Občine imajo vedno manj možnosti za uresničevanje javnih interesov oziroma prostorskih dokumentov, ker se krčijo osnove za omejevanje lastninskih pravic na zemljiščih. Občine tako sicer lahko sprejemajo prostorske dokumente. Možnosti, da bodo te plane tudi uresničile, pa so majhni.

Marija Krisper Kramberger, sodnica Vrhovnega sodišča, ugotavlja (1997:8) "Lastninska pravica se danes v teoriji in praksi obravnava na dveh nivojih: ¹ kot človekova pravica v povezavi z drugimi človekovimi pravicami in ² kot premoženjska pravica med pravicami, ki urejajo gospodarska in socialna razmerja. Kot človekova pravica zahteva absolutno varstvo, ki je omejeno le s posegom v pravice drugega. Kot premoženjska pravica pa uživa varstvo, ki je omejeno z njeno gospodarsko, socialno in ekološko funkcijo. Vprašanje je, kako najti ravnotežje med njima." To vprašanje se še posebej zaostri v prostoru, kjer se praviloma različni interesi izključujejo.

Slovenija se danes uvršča v sam evropski in verjetno tudi svetovni vrh po deležu stanovanjskega sklada v zasebni lasti. Mogoče bo to ob zaključku tranzicije lahko ugotovili tudi za druge elemente urbane fizične strukture in bo šele to izhodišče za novo iskanje ravnotežja med zasebno in javno lastnino oziroma zasebnimi in javnimi interesi.

V nadaljevanju podajamo zaključke študije, ki smo jo pripravili v okviru urbanistične delavnice Novo mesto 15. in 16. 11. 1996. Problemi in rešitve, ki jih predlagamo seveda odražajo razmere na tem teritoriju, vendar se razmere v drugih občinah bistveno ne razlikujejo od novomeških.

Uvodoma povzemamo osnovne ugotovitve o okoliščinah, v katerih se sprejema urbanistična zasnova Novega mesta in ki vplivajo na učinkovitost občine pri uresničevanju prostorske politike.

Po zakonu o lokalni samoupravi so občine pristojne za urejanje prostora skladno s sprejetimi občinskimi prostorskimi plani in ob upoštevanju predhodno usklajenih interesov širše skupnosti. Če na prostorski razvoj občine ne bi vplivali tudi drugi dejavniki, bi bilo uresničevanje urbanistične zasnove izključno predmet občinskih odločitev. Občina sicer ima pomembno vlogo pri uresničevanju občin-